

Praten over seks

Hij behandelt en begeleidt mannen met prostaatkanker. En naast het medische deel betekent dat ook: praten over seksualiteit en intimiteit. Maarten van Elst is verpleegkundig specialist op de afdeling oncologische urologie van het UMC Utrecht.

Een tijdje geleden kreeg Maarten van Elst een fles wijn van een patiënt die hij een jaar had begeleid. 'Dat wordt lastig delen', zei Maarten, 'want de uroloog is op vakantie.' De man antwoordde: 'Hij is voor jou. De uroloog heeft 'alleen' de operatie gedaan, jij deed de rest.' En een andere patiënt zei: 'Dankzij jullie verpleegkundig specialisten was deze moeilijke tijd toch draaglijk.' Het is fijn om zulke complimenten te krijgen, zegt Maarten, die vindt dat hij de mooiste baan van de wereld heeft. "Ik beweeg me in het medische domein maar heb ook oog voor de andere kant van de patiënt. We praten bijvoorbeeld veel over de psychische impact van prostaatkanker. Welke invloed heeft het op je dagelijkse leven met je partner, familie en sociale netwerk?"

Vaste contactpersoon

Omdat prostaatkanker meestal geen klachten geeft, kan de kanker al in een vergevorderd stadium zijn als iemand komt voor een behandeling. "Plasklachten ontstaan meestal door een goedaardige vergrote prostaat. Dat het hiernaast ook om prostaatkanker kan gaan, beseffen mannen niet altijd."

De meeste mannen met een verhoogd PSA worden op tijd doorverwezen door de huisarts. Anderen komen binnen via de spoedeisende hulp, orthopedie of neurologie met bijvoorbeeld afwijkingen op de beeldvorming, pijnklachten of uitvalsverschijnselen die duiden op uitzaaiingen. Is de diagnose prostaatkanker, dan volgt de behandeling door een multidisciplinair team van onder andere urologen, radiotherapeuten, oncologen en verpleegkundig specialisten. Afhankelijk van het zorgpad, behandelen en begeleiden Maarten en zijn collega-verpleegkundig specialisten de patiënten tijdens het hele proces.

"Als vaste contactpersoon zijn we nauw betrokken. Ook tijdens de follow-up van tien jaar zijn wij laagdrempelig te bereiken. We beoordelen en bespreken standaard aanvullend onderzoek en bij klachten zetten we extra onderzoek in."

Stoer en kwetsbaar

De medische begeleiding is belangrijk, maar alles eromheen is bijna nóg belangrijker, vindt Maarten. "Sommige mannen moeten absorberend verband gaan dragen of katheters gebruiken. Het is belangrijk om dit vroegtijdig te bespreken, zodat iemand weer zo goed mogelijk zijn dagelijkse leven kan oppakken. Verder bespreek ik met mannen die hormoontherapie krijgen onder meer wat testosteron-onderdrukking met hen doet. Hoe ga je bijvoorbeeld om met erectiestoornissen? Ze doen zich soms stoer voor als het gaat om praten over seksualiteit en intimiteit, of durven het juist niet te bespreken. In zo'n geval stel ik mij open op, want ik ben me bewust van hun kwetsbaarheid. In andere situaties laat ik iets van mezelf zien. Dat komt de verbinding ten goede: patiënten laten dan ook meer zien. Dat leidt tot heel mooie gesprekken die ertoe doen. Door te geven, krijg ik veel terug."

UMC Utrecht is in de regio een kartrekker voor verschillende tumortypen binnen de urologie. Maarten: "We zijn een expertisecentrum voor blaaskanker en zaadbalkanker. We werken samen met Meander Medisch Centrum in Amersfoort en Tergooi Medisch Centrum in Hilversum. Bij grote blaaskanker-operaties worden patiënten naar ons verwezen."

"Medische begeleiding bij prostaatkanker is belangrijk maar alles eromheen is bijna nóg belangrijker"

